

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

ИЗВЕШТАЈ
О ДИНАРИЗАЦИЈИ ФИНАНСИЈСКОГ СИСТЕМА СРБИЈЕ
Септембар 2012.

Београд, децембар 2012.

Уводна напомена

Већа употреба динара у финансијском систему Србије и боља усклађеност валутне структуре прихода и расхода небанкарског сектора побољшале би степен финансијске стабилности земље, умањиле ризик од промене девизног курса у најрањивијим секторима привреде и повећале ефикасност монетарне политике. Да би се процес динаризације подржао, Народна банка Србије и Влада Републике Србије потписале су априла 2012. године *Меморандум о стратегији динаризације финансијског система Србије*.

У складу с тим документом, Народна банка Србије и Влада Републике Србије обавезале су се да прате и анализирају кретање степена динаризације, као и да редовно извештавају јавност о употреби динара у домаћем финансијском систему. С тим циљем, Народна банка Србије тромесечно припрема и објављује *Извештај о динаризацији финансијског система Србије* као једно од помоћних средстава комуникације с јавношћу. Тим извештајем јавности се пружају на увид дешавања у сегменту динарског тржишта и указује на мере и активности које су тржишни учесници и регулаторни органи предузели, или ће предузети, ради подршке процесу динаризације. Приступ јавности тим информацијама омогућиће да се боље разуме неопходност заштите од ризика промене девизног курса, као и неопходност мера и активности које ће Народна банка Србије и Влада Републике Србије предузимати како би се процес динаризације финансијског система Србије подстакао.

Извештаји о динаризацији финансијског система Србије доступни су јавности на сајту Народне банке Србије (www.nbs.rs).

СТРАТЕГИЈА ДИНАРИЗАЦИЈЕ

Стратегија динаризації у Републици Србији заснива се на активностима које се могу објединити у три међусобно повезана стуба.

Први стуб стратегије динаризації је најопштијег карактера, али је уједно и најважнији. Мере у оквиру овог стуба подразумевају активности усмерене ка успостављању макроекономског окружења које карактеришу ниска и стабилна инфлација, стабилан финансијски систем и одржив привредни раст.

Други стуб стратегије обухвата мере усмерене на активно промовисање динарских инструмената и тржишта, с посебним акцентом на развој тржишта динарских обвезница. Развој динарске криве приноса је важна окосница овог стуба.

Трећи стуб има за циљ унапређење заштите од постојећих девизних ризика у небанкарском сектору и дестимулисање даљег јачања тих ризика. Народна банка Србије ће предводити напоре у овој области сарађујући с банкарским сектором на увођењу и развоју основних инструмената заштите од девизног ризика како на међубанкарском тржишту, тако и у пословању с клијентима.

Садржај

I.	Динаризација финансијског система Србије	5
1.	Пласмани привреди и становништву	5
2.	Новоодобрени кредити привреди и становништву	6
3.	Депозити привреде и становништва	7
4.	Динарска и девизна штедња	8
5.	Јавни дуг	10
	<i>Осврт 1: Дугорочне банкарске динарске обвезнице у Србији</i>	12
II.	Мере и активности за подршку процесу динаризације	13
1.	Меморандум о стратегији динаризације финансијског система Србије	13
2.	Инструменти заштите од девизног ризика	14
	<i>Осврт 2: Коришћење инструмената заштите од девизног ризика</i>	15
	Методолошке напомене	17
	Списак графикана и табела	18

I. Динаризација финансијског система Србије

Степен динаризације финансијског система Србије, мерен учешћем динарских пласмана у укупним пласманима који су одобрени привреди и становништву, повећан је у трећем тромесечју 2012. за 0,4 п.п., на 28,2%. И учешће динарских депозита у укупним депозитима привреде и становништва повећано је за 1,0 п.п., на 18,8%. Учешће динарског дуга у укупном јавном дугу повећано је за 0,4 п.п., на 19,5%, чиме је валутна структура јавног дуга даље побољшана. Обим секундарног трговања динарским државним хартијама од вредности је знатно повећан у односу на претходно тромесечје.

1. Пласмани привреди и становништву

Степен динаризације финансијског система Србије, мерен учешћем динарских пласмана у укупним пласманима који су одобрени привреди и становништву, износио је 28,2% на крају септембра 2012. године. У односу на крај јуна исте године, тај показатељ је повећан за 0,4 п.п.

Укупни пласмани банака привреди и становништву су на крају септембра износили 1.915,4 млрд динара и у односу на крај јуна номинално су порасли 60,8 млрд динара. Девизни пласмани банака привреди и становништву повећани су за 36,6 млрд динара, а динарски за 24,2 млрд динара, што представља највећи тромесечни раст динарских пласмана од 2011. године. Ако се искључи ефекат промене девизног курса, степен динаризације је повећан за 0,2 п.п., на 30,1% (према курсу динара на крају 2011).

Посматрано по секторској структури, степен динаризације је код становништва додатно повећан за 1,4 п.п., на 34,8%, док је код привреде овај показатељ остао готово непромењен и износи 24,7%. На крају септембра у односу на крај јуна, динарски пласмани становништву су повећани за 10,6 млрд динара, при чему се највећи део раста стања односи на готовинске кредите. За разлику од динарских пласмана, девизно индексирани пласмани становништву су смањени за 6,2 млрд динара. Динарски пласмани привреди повећани су за 13,6 млрд динара, највише по основу кредита за обртна средства. Девизно индексирани пласмани привреди повећани су за 42,8 млрд динара, пре свега по основу раста субвенционисаних кредита одобрених за ликвидност, обртна средства и извоз.

Графикон I.1.1. Учешће динарских пласмана у укупним пласманима привреди и становништву

Графикон I.1.2. Секторска структура пласмана

Поред **основног показатеља динаризације** – учешћа динарских пласмана у укупним пласманима одобреним привреди и становништву, за праћење степена динаризације финансијског система Народна банка Србије користи и **додатне показатеље**:

- учешће новоодобрених динарских кредита у укупним новоодобреним кредитима привреди и становништву,
- учешће динарских депозита у укупним депозитима привреде и становништва, и
- учешће динарског дуга у укупном јавном дугу.

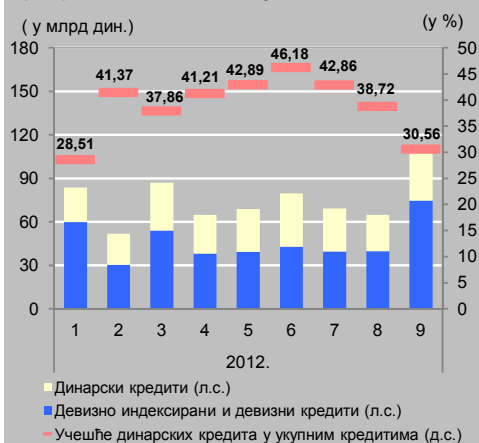
2. Новоодобрени кредити привреди и становништву

Током трећег тромесечја, учешће динарских кредита у укупним новоодобреним кредитима бележило је константан месечни пад и на крају септембра оно је износило 30,6%.

Релативно ниско учешће динарских кредита у укупним новоодобреним кредитима на крају септембра резултат је знатног одобравања девизно индексираних кредита у септембру (74,5 млрд динара), који се претежно односе на сектор привреде (68,2 млрд динара). Највећи утицај на раст кредитне активности у септембру имало је одобравање субвенционисаних кредита привреди за ликвидност, обртна средства и извоз, и то углавном (око 80%) с валутном клаузулом. Кретање новоодобрених кредита становништву у току трећег тромесечја није битније одступало од кретања у другом тромесечју. Банке су становништву највише одобриле нових стамбених кредита, а повећано је и задуживање по основу потрошачких кредита.

Просечна пондерисана каматна стопа на новоодобрене динарске кредите привреди и становништву је на крају септембра повећана за 0,5 п.п. и износи 17,9%. Томе је допринело повећање каматне стопе на кредите одобрене становништву (за 2,2 п.п.), док су каматне стопе на кредите привреди остале непромењене. Раст каматних стопа на кредите становништву остварен је код свих намена, а највиши је био код потрошачких кредита (4,1 п.п.). С друге стране, наставак програма одобравања субвенционисаних динарских кредита привреди одразио се на смањење каматних стопа на нове динарске кредите привреди за обртна средства. То смањење је утицало да се, и поред раста каматних стопа на остале динарске кредите привреди, каматна стопа на новоодобрене динарске кредите задржи на јунском нивоу.

Графикон I.2.1. **Учешће динарских кредита у новоодобреним кредитима привреди и становништву**

3. Депозити привреде и становништва

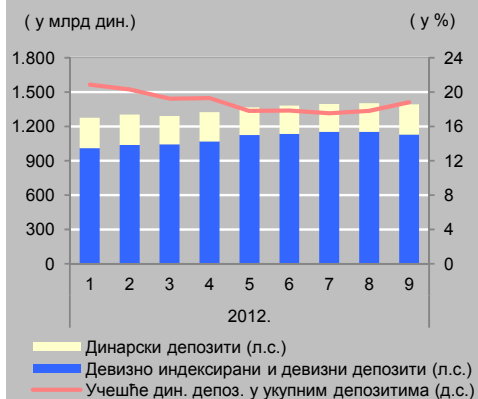
Степен динаризације, мерен учешћем динарских депозита у укупним депозитима привреде и становништва, на крају септембра је износио 18,8%. У односу на крај јуна, учешће динарских депозита је повећано за 1,0 п.п.

Укупни депозити привреде и становништва су на крају септембра износили 1.393,0 млрд динара и били су за 10,2 млрд динара већи у односу на крај јуна. На раст степена динаризације депозита утицало је повећање динарских депозита за 15,7 млрд динара и смањење девизних и девизно индексираних депозита за 5,5 млрд динара (резултат промене курса динара). Рачунато по сталном курсу из децембра 2011, девизни и девизно индексирани депозити су у току трећег тромесечја повећани за 3,5 млрд динара, што је и даље знатно мање од раста динарских депозита. Када се искључи ефекат промене девизног курса, степен динаризације депозита је у том периоду повећан за 0,9 п.п. (са 19,4% на 20,3%).

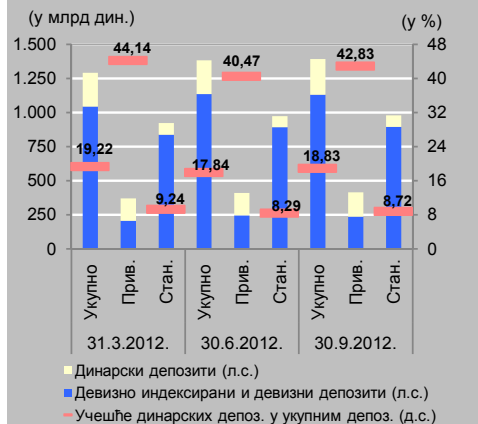
По секторској структури посматрано, учешће динарских депозита у укупним депозитима је и даље веће код привреде (42,8%) него код становништва (8,7%). У односу на крај претходног тромесечја, то учешће је повећано код оба сектора: код привреде за 2,4 п.п., а код становништва за 0,4 п.п. Док су динарски депозити становништва у току тромесечја имали равномеран месечни раст од око 1,6 млрд динара, динарски депозити привреде су највећи раст остварили у септембру (10,8 млрд динара).

Раст степена динаризације депозита код оба сектора није у већој мери био одређен ефектом промене курса динара, будући да се по искључењу тог ефекта код становништва бележи исти раст степена динаризације као и пре искључења промене курса динара, а код привреде раст за 2,2 п.п.

Графикон I.3.1. Учешће динарских депозита у укупним депозитима привреде и становништва

Графикон I.3.2. Секторска структура депозита

Као и у претходном периоду, привреда и становништво су своја средства, посебно динарске депозите, депоновали на краће рокове. На крају трећег тромесечја учешће краткорочних депозита у укупним депозитима привреде и становништва је било доминантно (83,2%), с тим што је у поређењу с крајем другог тромесечја то учешће повећано за 0,9 п.п.

Краткорочни динарски депозити су у укупним динарским депозитима привреде и становништва крајем септембра учествовали са 98,3%, што у односу на јун представља повећање за 0,3 п.п. И у оквиру девизних депозита преовлађују краткорочни депозити (79,8%), при чему је њихово учешће повећано за 0,8 п.п.

Учешће дугорочних депозита у укупним депозитима је израженије код становништва (21,4%) него код привреде (5,7%), посебно у делу девизних и девизно индексираних депозита.

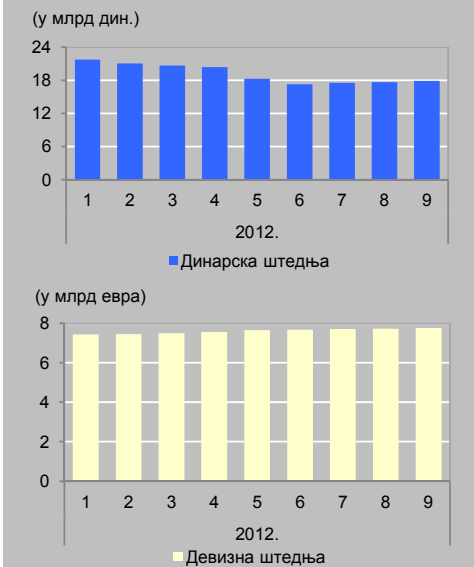
Графикон I.3.3. Валутна и рочна структура депозита привреде и становништва

4. Динарска и девизна штедња

На крају септембра 2012. године динарска штедња је износила 17,9 млрд динара, што је за 0,6 млрд више него на крају јуна. У истом периоду девизна штедња је повећана за 73,5 млн евра, што представља успоравање раста у односу на друго тромесечје, када је повећана за 179,1 млн евра.

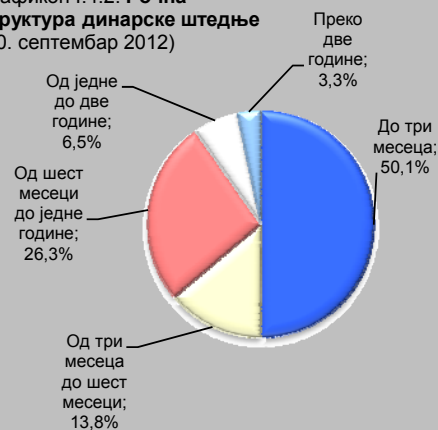
Графикон I.4.1. Динарска и девизна штедња

И у току трећег тромесечја становништво је предност давало штедњи на краће рочности, тако да у рочној структури штедње и даље преовлађују депозити орочени до годину дана.

Учешће депозита орочених на период до три месеца (укључујући и депозите по виђењу) у укупној динарској штедњи повећано је за 4,8 п.п., на 50,1%. Учешће депозита орочених на периоде дуже од три месеца смањено је за све рочности, а највише за рочност од три месеца до шест месеци (пад учешћа са 16,8% на 13,8%). Учешће осталих рочности смањено је у распону од 0,2 п.п. (штедња орочена на период преко две године) до 0,9 п.п. (штедња орочена на период од једне до две године). Просечна преостала рочност динарске штедње у септембру износи четири месеца.

Графикон 1.4.2. Рочна структура динарске штедње (30. септембар 2012)

Највећи део девизне штедње (37,1%) и даље је орочен на период од шест месеци до годину дана. Учешће депозита те рочности у укупној девизној штедњи повећано је за 0,6 п.п. у односу на претходно тромесечје. Као и код динарске штедње, највећи раст учешћа у укупној девизној штедњи у трећем тромесечју забележен је код депозита орочених до три месеца (повећање за 2,1 п.п.). Раст штедње тих рочности праћен је падом учешћа депозита орочених на период од три месеца до шест месеци (за 1,6 п.п.) и депозита орочених на период од једне године до две године (за 1,0 п.п.). Учешће депозита најдужих рочности, тј. на период преко две године, благо је смањено (за 0,1 п.п.). Просечна преостала рочност девизне штедње у септембру износи пет месеци.

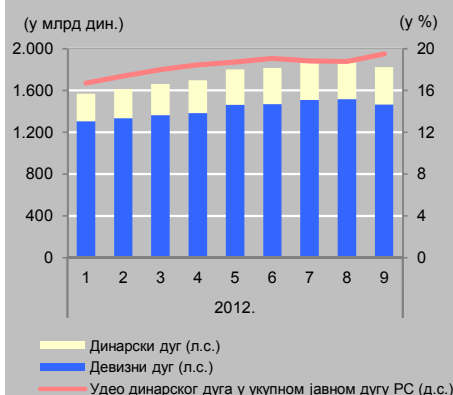
Графикон 1.4.3. Рочна структура девизне штедње (30. септембар 2012)

5. Јавни дуг

Учешће динарског дуга у укупном јавном дугу на крају септембра је износило 19,5%, што у односу на крај претходног тромесечја представља повећање за 0,4 п.п. То повећање резултат је раста динарског дуга (за 8,4 млрд динара) и смањења динарске противвредности дуга у страниј валути због реалне апрецијације динара. Раст динарског дела јавног дуга опредељен је растом стока динарских државних хартија од вредности (ХоВ).

Графикон I.5.1. Учешће динарског дуга у укупном јавном дугу

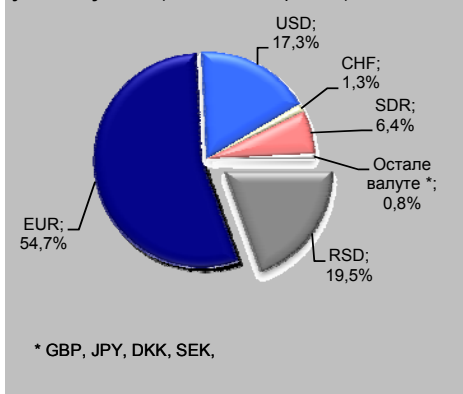
У валутној структури јавног дуга и даље највеће учешће има дуг у еврима. У односу на претходно тромесечје његово учешће је смањено за 0,1 п.п. и износи 54,7%. Учешће јавног дуга у доларима је на крају септембра у односу на крај јуна смањено за 0,3 п.п. и износи 17,3%.

Јавни дуг по основу државних ХоВ продатих на домаћем тржишту у трећем тромесечју је већи за 21,6 млрд динара. Стање динарских ХоВ повећано је за 9,0 млрд динара, а девизних за 12,6 млрд динара.

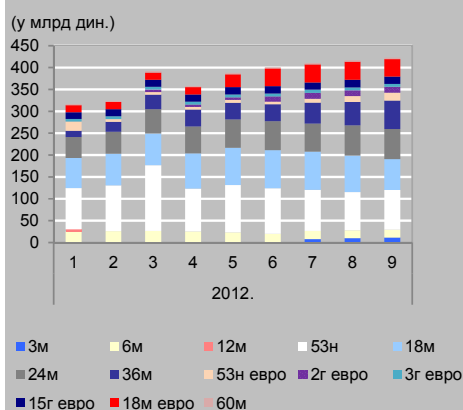
Највећи раст динарских ХоВ у трећем тромесечју односи се на рочност од три године (26,7 млрд динара). У сегменту дугорочних динарских ХоВ бележи се и раст двогодишњих ХоВ (за 3,2 млрд динара). Њихов раст је готово неутрализован смањењем стања дугорочних динарских ХоВ рочности од 53 недеље и 18 месеци (за 30,1 млрд динара). С обзиром на то да је држава у трећем тромесечју повећала понуду тромесечних динарских ХоВ, њихово стање је повећано за 9,1 млрд динара. Међутим, учешће дугорочних динарских ХоВ у укупном стању динарских државних ХоВ продатих на домаћем тржишту и даље је високо и износи 91,1%.

Од укупног раста девизних ХоВ у трећем тромесечју 93,1% се односи на ХоВ чија је рочност 53 недеље. Портфел девизних државних ХоВ и даље чине искључиво дугорочне ХоВ, а највеће учешће имају ХоВ чија је рочност 18 месеци (42,5%).

Графикон I.5.2. Валутна структура јавног дуга РС (30. септембар 2012)

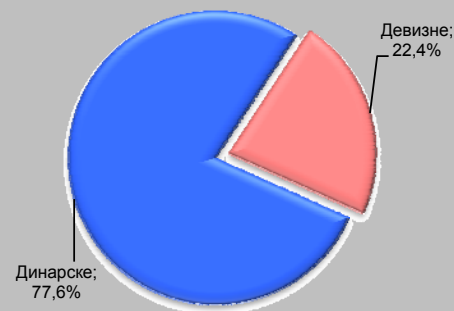

Графикон I.5.3. Рочна структура државних ХоВ (стања на крају месеца)

Са аспекта валутне структуре јавног дуга по основу државних ХоВ, учешће динарских хартија је у трећем тромесечју смањено за 2,0 п.п. и износи 77,6%.

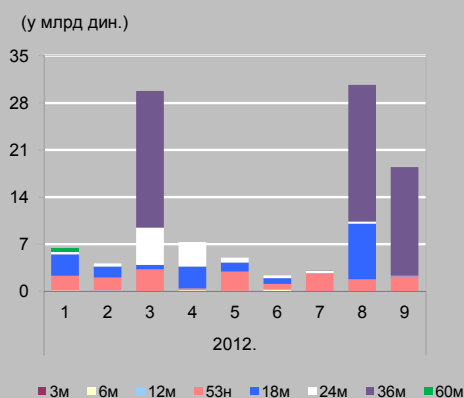
Графикон I.5.4. Валутна структура државних ХоВ (30. септембар 2012)

Секундарни промет динарским државним ХоВ у трећем тромесечју износио је 52,2 млрд динара, што је за 37,6 млрд динара више него у претходном тромесечју. Посматрано по месечној динамици, око 60% секундарног трговања из трећег тромесечја реализовано је у августу (30,7 млрд динара).

У погледу рочне структуре, највећи обим секундарног трговања динарским државним ХоВ (36,5 млрд динара, или 69,9% промета) остварен је ХоВ рочности 36 месеци, чији купци на примарном тржишту могу бити и нерезиденти.

Графикон I.5.5. Секундарни промет динарских државних ХоВ

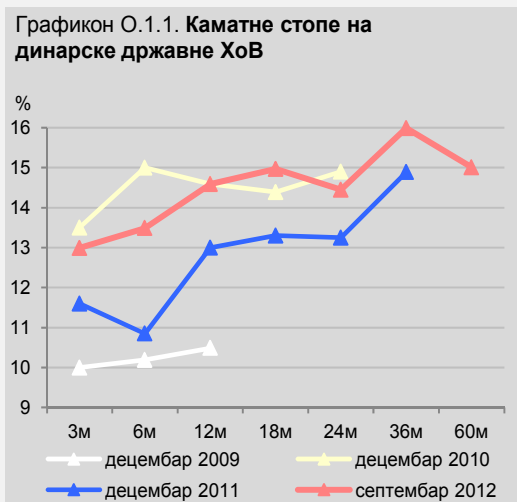
Ако се из укупног промета искључи секундарно трговање динарским државним хартијама које је реализовано до два радна дана од датума салдирања примарног трговања, обим секундарног промета у трећем тромесечју је мањи за 17,8 млрд динара и износи 34,4 млрд динара.

Графикон I.5.6. Секундарни промет по искључењу трговања до два радна дана од дана салдирања ХоВ

Осврт 1: Дугорочне банкарске динарске обвезнице у Србији

Тржиште динарских обвезница почело је да се развија фебруара 2009. године, када је држава отпочела аукцијску продају ХоВ по тржишним условима. До краја 2009. године крива приноса на том тржишту продужена је с три месеца на 12 месеци. У наредним годинама држава је наставила са емисијама ХоВ све дужих рочности. Тако данашњу понуду чине државне динарске обвезнице рочности до пет година, а постепено се развија и секундарно тржиште ХоВ.

Почетком маја 2012. године успешно је емитована прва динарска банкарска обвезница у Србији, без валутне клаузуле, у складу с новом законском регулативом. Обвезнице је емитовала Сосијете женерал банка Србија, у виду јавне понуде унапред одабраним квалификованим инвеститорима. Купонске обвезнице те банке у износу од 1,7 млрд динара, са роком доспећа од три године, купили су домаћи инвеститори из сектора осигурања и добровољних пензијских фондова и банкарског сектора. Купон се обрачунава и исплаћује тромесечно. Годишња каматна стопа је варијабилна и састоји се од променљивог дела базираног на референтној каматној стопи и фиксне маргине од 5,25%. Тражња за овим хартијама је за 1,1 млрд динара надмашила њихову понуду. Обвезница је у септембру ове године уврштена на Open Market Београдске берзе.

Почетком новембра Ерсте банка Србија емитовала је двогодишњу динарску купонску обвезницу с тромесечном исплатом купона и годишњом каматном стопом од 15%. На продају су понуђене обвезнице у укупној номиналној вредности од 2,1 млрд динара, а продате су ХоВ од 1,5 млрд динара. За разлику од продаје обвезница Сосијете женерал банке Србије, која је организована путем јавне понуде унапред одабраним квалификованим инвеститорима, Ерсте банка је своје хартије понудила свим заинтересованим купцима преко Београдске берзе, уз јавни позив и аукцијским путем. То је уједно и прво примарно трговање неким финансијским инструментом на организованом тржишту од 2003. године. Обвезница је уврштена на Open Market Београдске берзе.

Прве емисије динарских банкарских обвезница представљају важан корак у правцу даљег развоја динарског финансијског тржишта. Тражња за динарским ХоВ које су издале те две банке указује на то да на домаћем тржишту постоји тражња за дугорочнијим динарским дужничким инструментима. Веће учешће дугорочних динарских извора финансирања банака требало би да допринесе већем степену дугорочног кредитирања у динарима, тј. већем степену динаризације нашег финансијског система.

II. Мере и активности за подршку процесу динаризације

Народна банка Србије је својим мерама и активностима наставила да подржава коришћење и развој динарских инструмената. Такође, Народна банка Србије и Влада РС потписале су почетком априла 2012. године Меморандум о стратегији динаризације финансијског система Србије.

1. Меморандум о стратегији динаризације финансијског система Србије

Народна банка Србије и Влада РС потписале су почетком априла 2012. године Меморандум о стратегији динаризације финансијског система Србије. Меморандумом су дефинисани циљеви, мере и активности који ће се предузимати ради јачања поверења у националну валуту и њену употребу у финансијском систему. Комплетан текст Меморандума може се погледати на сајту Народне банке Србије¹.

При усвајању Меморандума, Народна банка Србије и Влада РС сагласиле су се да ће заједно утврђивати и спроводити стратегију динаризације. Избор и примену инструмената и мера монетарне политике којима се даје подршка процесу динаризације Народна банка Србије ће вршити на основу анализе актуелних финансијских и укупних макроекономских кретања.

Народна банка Србије ће, у сарадњи с другим надлежним институцијама, интензивно радити на:

- јачању институционалног и регулаторног окружења које ће допринети унапређењу примарног и секундарног тржишта динарских ХоВ;
- стварању услова за даљи развој и увођење нових инструмената заштите од девизног ризика;
- едукацији корисника финансијских услуга који су изложени девизном ризику, како би постали свеснији ризика с којима се суочавају и благовремено предузимали одговарајуће мере заштите;
- сарадњи с међународним финансијским институцијама на стварању регулаторних и тржишних услова који ће деловати подстицајно на те институције да издају дугорочне динарске ХоВ и одобравају динарске кредите.

Поред тога, Меморандумом је дефинисано да ће, у случају појаве мањка динарске ликвидности, Народна банка Србије обезбеђивати динаре путем расположивих инструмената монетарне политике. Спровођење тих операција вршило би се уз референтну каматну стопу која обезбеђује остваривање инфлационог циља. Узимајући у обзир пад динарске ликвидности банака током прве половине 2012. године, Извршни одбор је у јулу донео одлуку којом су репо трансакције куповине ХоВ, односно репо трансакције обезбеђења динарске ликвидности, утврђене као главне операције на отвореном тржишту, уместо дотадашњих двонедељних операција повлачења ликвидности. Обезбеђење динарске ликвидности кроз главне операције Народне банке Србије могуће је искључиво уз залогу динарских ХоВ Републике Србије, чиме Народна банка остаје доследна настојању да подржи динаризацију финансијског система Србије кроз инструменте монетарне политике.

¹ Интернет адреса: http://www.nbs.rs/export/sites/default/internet/latinica/30/MemorandumVladaDinarizacija_20120406.pdf.

2. Инструменти заштите од девизног ризика

Табела II.2.1. Свop трансакције Народне банке Србије, тромесечни подаци (у млн евра)

Тромесечје	Свop продаја девиза	Свop куповина девиза
2011.		
T1 (март)	29,5	35,0
T2	4,0	44,0
T3	35,0	57,0
T4	111,0	49,0
Укупно 2011.	179,5	185,0
2012		
T1	100,0	87,0
T2	16,0	36,0
T3	19,0	29,0
Укупно 2012.	135,0	152,0

Народна банка Србије је и у трећем тромесечју 2012. године наставила да организује редовне тромесечне свop аукције девиза.

У току трећег тромесечја организовано је 26 редовних тромесечних свop аукција, на којима је Народна банка Србије свop продала 19,0 млн евра и свop купила 29,0 млн евра. Обим реализације је био највиши у јулу, када је свop продаја девиза Народне банке Србије износила 12,0 млн евра, а свop куповина 22,0 млн евра.

Табела II.2.2. Свop трансакције Народне банке Србије, месечни подаци (у млн евра)

Месец	Свop продаја девиза	Свop куповина девиза
Јул	12,0	22,0
Август	3,0	3,0
Септембар	4,0	4,0
Укупно Т3	19,0	29,0

Осврт 2: Коришћење инструмената заштите од девизног ризика

У децембру 2011. године ступила је на снагу нова Одлука о обављању послова с финансијским дериватима којом је, између осталог, омогућено домаћим предузећима, пре свега онима која се баве спољнотрговинским пословањем, да коришћењем инструмената заштите од ризика промене девизног курса лакше и сигурније планирају пословне активности и ефикасније управљају ликвидношћу. Новом одлуком је прописано да предузећа могу слободно с банкама да обављају девизна плаћања или наплате по основу терминске купопродаје девиза ради заштите од девизног ризика – ради заштите конкретног будућег посла и заштите својих неусклађених девизних позиција.

Извештаји банака за прва три тромесечја 2012. године показали су да су у посматраном периоду резиденти с банкама закључивали само трансакције терминске купопродаје девиза за динаре. Притом су домаћа предузећа готово искључиво термински куповала девизе од банака, док је терминска продаја девиза и даље слабо заступљена. Учешће терминске куповине девиза резидената од банака у укупној куповини девиза у прва три тромесечја износило је 7,1%. И поред релативно ниског учешћа форвард трансакција, примећује се раст интересовања домаћих предузећа за тим начином заштите од ризика промене девизног курса (у трећем тромесечју ту могућност је користило 58 предузећа, док су у првом тромесечју ту могућност користила 22 предузећа, а у другом 42 предузећа).

Просечна пондерисана рочност терминске куповине девиза у прва три тромесечја износи 38 дана, при чему је најдужа рочност забележена у другом тромесечју, када је износила 42 дана. Просечна вредност уговора о терминској куповини девиза резидената у трећем тромесечју износила је 0,6 млн евра.

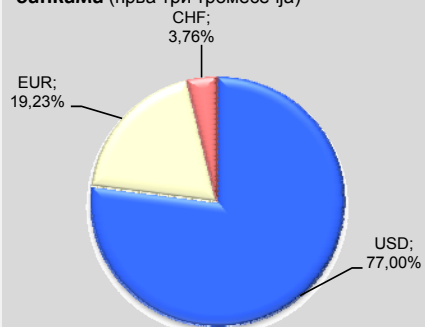
Домаћа предузећа и даље веома ретко закључују трансакције терминске продаје девиза домаћим банкама. У прва три тромесечја само три домаћа предузећа су закључила ту врсту форвард трансакција и по том основу банкама продала 1,2 млн евра. Просечна вредност уговора о терминској продаји девиза резидената износила је 0,3 млн евра, а просечна пондерисана рочност трансакције 11 дана.

Табела О.2.1. Девизне форвард трансакције резидената са банкама, тромесечни подаци

Тромесечје	форвард куповина резидената			форвард продаја резидената		
	износ у млн евра	просечна пондерисана рочност у данима	учешће у укупној куповини у %	износ у млн евра	просечна пондерисана рочност у данима	учешће у укупној продаји у %
T1	211,9	36	8,0	0,2	20	0,0
T2	188,3	42	6,6	0,4	16	0,0
T3	179,9	35	6,7	0,6	6	0,0
Укупно 2012	580,1	38	7,1	1,2	11	0,0

У валутној структури терминске купопродаје девиза доминира куповина америчких долара, чије учешће у укупној терминској купопродаји у прва три тромесечја износи 77,0%. Таква заступљеност америчког долара може се довести у везу с тим да те инструменте највише користе предузећа која су усмерена на увоз енергената. Учешће купопродаје евра износи 19,2%, док је најмање заступљена купопродаја швајцарских франака, само 3,8%.

Графикон О.2.1. Валутна структура девизних
форвард трансакција резидената са
банкама (прва три тромесечја)

Иако је употреба инструмената заштите од девизног ризика од стране домаћих предузећа и даље недовољно заступљена, примећује се укључивање нових предузећа која закључују овај тип трансакција с банкама.

Методолошке напомене

1. Под пласманима се подразумевају динарски и девизни (у које су укључени и девизно индексирани) кредити, дати депозити, хартије од вредности, акције предузећа и потраживања по каматама и накнадама. Динарски пласмани су пласмани одобрени у динарима без девизне клаузуле. Под девизном клаузулом се подразумева валутна клаузула у смислу закона којим се уређује девизно пословање, као и свака друга клаузула којом се утврђује заштита од ризика промене курса динара.
2. Пласмани су исказани по бруто принципу, што значи да нису умањени за исправке вредности. При искључивању ефеката курса узет је у обзир курс динара према еврџ, швајцарском франку и америчком долару.
3. Према методологији ЕЦБ-а, у категорију новоодобрених кредита укључују се и репрограмирани кредити.
4. У складу с методологијом ЕЦБ-а, у сектор становништва укључене су непрофитне институције које пружају услуге становништву и предузетници.
5. Депозити обухватају динарске и девизне (у које су укључени и девизно индексирани) депозите.

Списак графикана и табела

Графикони

I.1.1.	Учешће динарских пласмана у укупним пласманима привреди и становништву	5
I.1.2.	Секторска структура пласмана	5
I.2.1.	Учешће динарских кредита у укупним новоодобраним кредитима привреди и становништву	6
I.3.1.	Учешће динарских депозита у укупним депозитима привреде и становништва	7
I.3.2.	Секторска структура депозита	7
I.3.3.	Валутна и рочна структура депозита привреде и становништва	8
I.4.1.	Динарска и девизна штедња	8
I.4.2.	Рочна структура динарске штедње (30. септембар 2012)	9
I.4.3.	Рочна структура девизне штедње (30. септембар 2012)	9
I.5.1.	Учешће динарског дуга у укупном јавном дугу РС	10
I.5.2.	Валутна структура јавног дуга РС (30. септембар 2012)	10
I.5.3.	Рочна структура државних ХоВ (стања на крају месеца)	10
I.5.4.	Валутна структура државних ХоВ (30. септембар 2012)	11
I.5.5.	Секундарни промет динарских државних ХоВ	11
I.5.6.	Секундарни промет по искључењу трговања до два радна дана од дана салдирања ХоВ	11

Табеле

II.3.1.	Своп трансакције Народне банке Србије, тромесечни подаци	13
II.3.2.	Своп трансакције Народне банке Србије, месечни подаци	13

Графикони у осврту

O.1.1.	Каматне стопе на динарске државне ХоВ	12
O.2.1.	Валутна структура девизних форвард трансакција резидената с банкама (прва три тромесечја)	16

Табеле у осврту

O.2.1.	Девизне форвард трансакције резидената с банкама, тромесечни подаци	15
--------	---	----